

MODUL 3

KOSTNADER OCH BUDGETERING

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Introduktion
- Unga människors ekonomiska problem och kunskaper
- Verktyg för budgetering och hantering av utgifter
- Steg för att skapa en budget
- Aktiviteter:
 - Aktivitet 1: Fast kontra rörlig inkomst
 - Aktivitet 2: Konsten att göra en budget
 - Aktivitet 3: Skapa din budget
 - Aktivitet 4: Inflation över tid
 - Aktivitet 5: Bönspelet
 - Aktivitet 6: Frågesport

Innehåll

"DU MÅSTE FÅ KONTROLL ÖVER DINA
PENGAR, ANNARS KOMMER BRISTEN PÅ
DEM FÖR ALLTID ATT KONTROLLERA DIG"

DAVE RAMSEY

Financial Literacy for Youth

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Introduktion

Att lära ungdomar att budgetera och hantera utgifter är en viktig del av den finansiella läskunnigheten

Hur kan man göra detta?

Kontext och bakgrund

Vilka är de största problemen som unga människor stöter på när det gäller sin finansiella kompetens?

1. Brist på utbildning
2. Skuld
3. Dåliga konsumtionsvanor
4. Begränsad inkomst
5. Bristande ekonomisk planering
6. Övertro på sig själv
7. Felaktig information

Finansiell kompetens är avgörande för att unga människor ska kunna fatta välgrundade beslut, undvika skulder och planera en trygg ekonomisk framtid.

Förklaring till ungdomars problem med finansiell läskunnighet

1) Finansiell utbildning ges inte alltid i skolan eller i hemmet, vilket kan leda till att unga människor saknar den kunskap de behöver för att fatta välgrundade finansiella beslut.

2) Unga människor börjar ofta sina vuxna liv med betydande belopp av deltagarlån eller kreditkortsskulder, vilket kan vara överväldigande och leda till ekonomisk stress.

3) Unga människor kanske inte har utvecklat bra konsumtionsvanor och kan ha svårt att hantera sina pengar på ett effektivt sätt.

4) Unga människor kanske arbetar deltid eller har nybörjarjobb med lägre löner, vilket gör det svårt att spara pengar eller planera för framtiden.

5) Unga människor kanske inte har en klar uppfattning om sina finansiella mål eller hur de ska uppnå dem, vilket kan leda till dåligt beslutsfattande.

6) Vissa ungdomar kan känna sig oövervinnerliga och tro att finansiella problem inte kommer att påverka dem, vilket leder till att de tar onödiga risker eller gör oförnuftiga investeringar.

7) Med det överflöd av finansiell rådgivning som finns tillgänglig online kan det vara svårt för unga människor att urskilja trovärdiga källor och fatta välgrundade beslut.

Hur kan finansiell kompetens läras ut?

1. **Börja tidigt:** Det är aldrig för tidigt att börja lära ut budgetering och utgiftshantering. Så snart barnet får veckopeng eller börjar tjäna pengar kan du börja introducera begreppen budgetering och sparande.
2. **Föregå med gott exempel:** Unga människor lär sig ofta genom exempel, så se till att du föregår med gott exempel. Låt dem se att du budgeterar, sparar och fattar ansvarsfulla ekonomiska beslut.
3. **Använd exempel från verkliga livet:** Lär ungdomar om budgetering och utgiftshantering med hjälp av verkliga exempel som de kan relatera till. Om de till exempel vill köpa ett nytt tv-spel kan du hjälpa dem att skapa en budget och räkna ut hur mycket de behöver spara varje vecka för att nå sitt mål.
4. **Gör det roligt:** Att lära sig om ekonomi behöver inte vara tråkigt. Du kan göra det roligt genom att göra det till ett spel eller en utmaning. Du kan till exempel ha en tävling för att se vem som kan spara mest pengar under en månad eller skapa en skattjakt för att hitta de bästa erbjudandena på vardagliga föremål.
5. **Använd teknik:** Det finns många appar och verktyg som kan göra det lättare för unga att hålla koll på budget och utgifter. Överväg att använda en budgeteringsapp eller skapa ett kalkylblad online för att hjälpa dem att hantera sina pengar.
6. **Vara tålamod:** Att lära sig om ekonomi tar tid och kräver övning. Ha tålamod med ungdomarna när de lär sig dessa färdigheter och ge dem mycket uppmuntran och stöd på vägen.
7. **Ge dem erfarenheter från verkligheten:** Att ge ungdomar verkliga erfarenheter kan bidra till att förstärka vikten av budgetering och utgiftshantering. Du kan till exempel ta med dem och handla mat och låta dem jämföra priser.

Verktyg för budgetering och utgiftshantering

1. Mint: Mint är en kostnadsfri app för budgetering och kostnadsuppföljning som kan hjälpa unga människor att lära sig hantera sina pengar.

2. Goodbudget: Goodbudget är en budgeteringsapp som använder kuvertmetoden för att hjälpa användare att fördela sina pengar till olika kategorier.

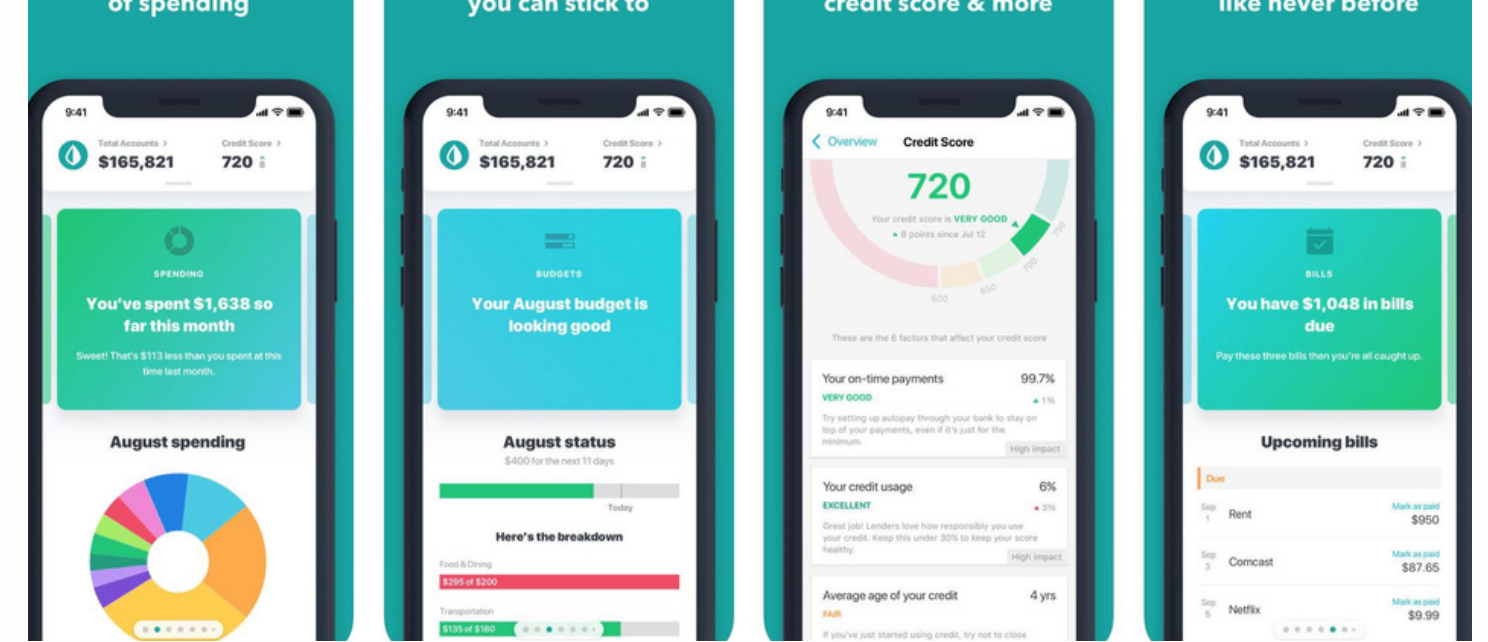
3. PocketGuard: PocketGuard är en annan budgeteringsapp som kan hjälpa unga människor att hantera sina pengar.

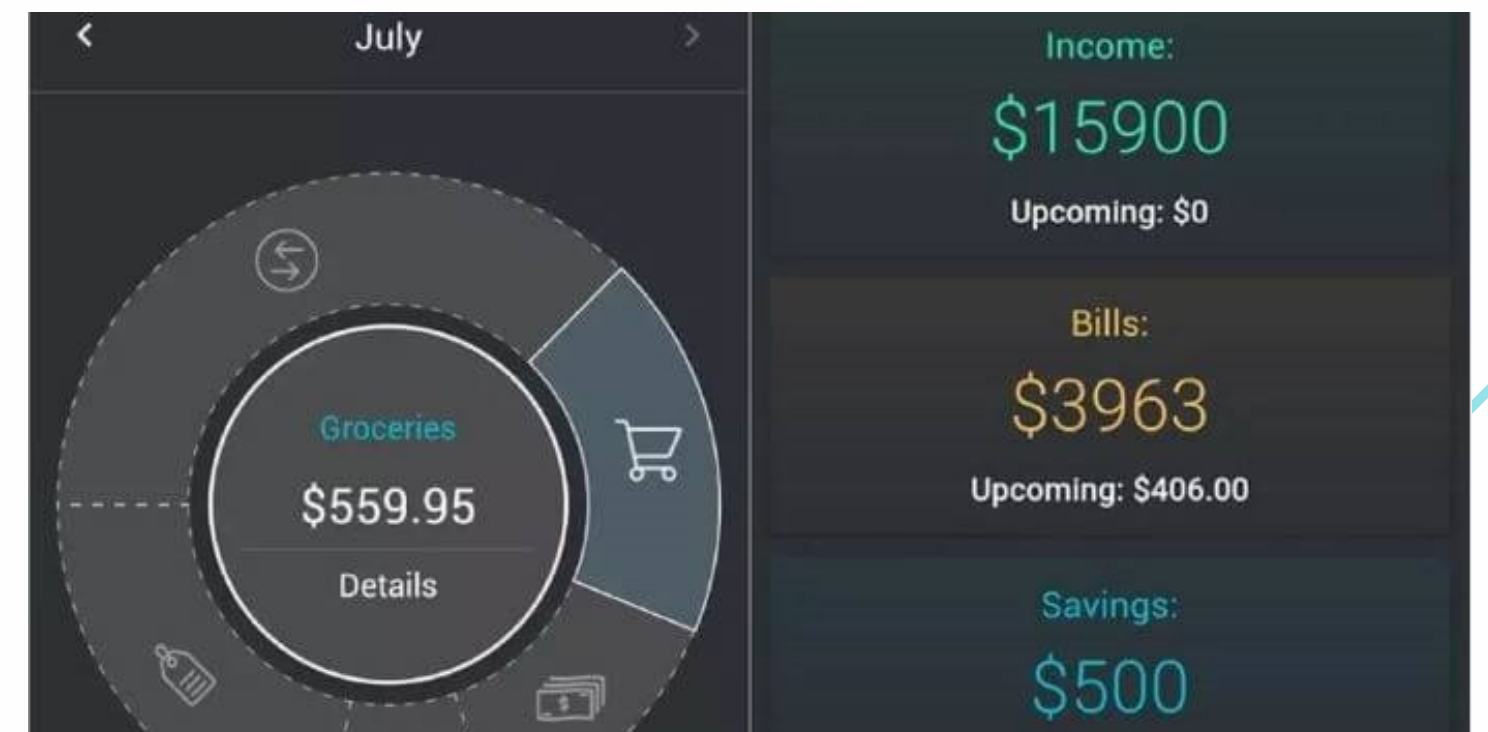
4. YNAB (Du behöver en budget): YNAB är en populär budgetapp som kan vara ett bra verktyg för unga människor att lära sig om budgetering och hantering av sina utgifter.

5. Excel/Google Kalkylark: För ett mer manuellt tillvägagångssätt kan ett kalkylblad vara ett bra sätt för ungdomar att lära sig om budgetering och kostnadsspårning.

Category	Spent	Limit
Weekly envelopes	604.50	
Groceries	34.50	60.00
Eating Out	135.00	150.00
Drinks and social	10.00	120.00
Rent	425.00	425.00
Annual/Irregular	0.00	
Savings	0.00	30,000.00
Income	0.00	65,000.00
Unallocated	0.00	
[Unallocated]	0.00	

STEG FÖR ATT SKAPA EN BUDGET

STEG 1- BESTÄM DIN INKOMST

Determining the income of young people can be challenging since it can vary significantly based on factors such as education, work experience, location, and industry.

STEG 2 - BERÄKNA DINA MÅNATLIGA UTGIFTER

Några vanliga månatliga utgifter som unga människor kan drabbas av:

1. Hyra eller amorteringar
2. Utgifter (el, vatten, gas)
3. Internet- och kabelräkningar
4. Mobiltelefonräkningar
5. Transportkostnader (bilavgifter, bensin, kollektivtrafik etc.)
6. Matvaror och utgifter för restaurangbesök
7. Avbetalningar på deltagarlån eller kreditkortsbetalningar
8. Sjukförsäkring eller medicinska kostnader
9. Nöjesutgifter (filmer, konserter, hobbies etc.)
10. Kostnader för personlig omvårdnad (hårklippning, toalettartiklar etc.)

STEG 3 - SÄTT UPP REALISTISKA MÅL

När du vet hur du har spenderat dina pengar kan du ta dig tid att sätta upp mål för hur du vill hantera dina pengar framöver

STEG FÖR ATT SKAPA EN BUDGET

STEG 4 - HÅLL KOLL PÅ DINA UTGIFTER

Att hålla koll på dina inkomster och sätta upp mål för hur du vill spendera dina pengar är en sak, men det hjälper inte om du inte håller koll på dina utgifter

STEG 5 - VÄLJ EN BUDGETPLAN

Några tänkbara alternativ kan vara:

- Kuvert-system
- 50/30/20-plan
- Planen med två konton
- Nollbaserad budgeteringsplan

AKTIVITETER MODUL 3

SPARANDE OCH INVESTERINGAR

Financial Literacy for Youth

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITET 1: FAST KONTRA RÖRLIG INKOMST

Inlärningsmål

- 1 Identifiera olika former av inkomst
- 2 Definiera fast inkomst, rörlig inkomst och oregelbunden inkomst

Varaktighet

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- »» Whiteboard, whiteboard-markör
- »» Fast, rörlig eller oregelbunden inkomst? Arbetsblad och pennor (1 per deltagare)

Beskrivning - Aktivitetssteg

1. Ställ följande fråga till deltagarna: Hur får människor pengar? Skriv upp svaren på whiteboarden. Om de har svårt att svara, ge dem några exempel från listan nedan:

Källor till pengar (inkomst)

- Löner
- Löner
- Gratifikationer/tips
- Provisioner
- penninggåvor
- Ersättningar
- Skatteåterbäring
- Investeringar

2. Berätta för deltagarna hur inkomster delas in i tre kategorier:

- fast inkomst: pengar som en person får och som inte ändras från en period till en annan (t.ex. lön)
- rörlig inkomst: pengar som en person får och som ändras från en period till en annan (t.ex. dricks)
- oregelbunden inkomst: pengar som en person får ibland (t.ex. penninggåvor)

3. Dela ut arbetsbladet Fast, rörlig eller oregelbunden inkomst? och pennor till deltagarna

4. Gå igenom svaren med deltagarna efter att de har fyllt i arbetsbladet.

Frågor för debriefing

01

Vad är den fasta inkomsten?

02

Vad är den rörliga inkomsten?

03

Vad är den oregelbundna inkomsten?

Arbetsblad

1. Michela har precis börjat sitt första jobb som försäljare i en klädaffär. Hon arbetar 10 timmar per vecka och tjänar 14 € per timme. Hon får också 3 % provision på alla kläder han säljer.

- Svar: *Inkomstkällor: timlön (fast), provision (rörlig)*

2. Sandra arbetar som frisör. Hon tjänar en månadslön plus en provision för att sälja salongens produkter till kunderna.

- Svar: *Inkomstkällor: månadslön (fast), provision (rörlig)*

3. George arbetar som musiker. Han spelar ibland på evenemang, t.ex. fester eller bröllop, där han förhandlar om sitt timarvode.

- Svar: *Inkomstkällor: timarvode (oregelbundet)*

4. Alina är servitris på en restaurang. Hon har timlön och får dricks från kunderna.

- Svar: *Inkomstkällor: timlön (fast), dricks (rörlig)*

5. Helen sitter barnvakt åt grannens barn varje fredagskväll och tjänar 50 euro.

- Svar: *Inkomstkällor: barnpassning (fast)*

6. Kate får ett månadsbidrag från sina föräldrar. Hon får också penninggåvor på sin födelsedag.

- Svar: *Inkomstkällor: månadspeng (fast), penninggåvor (oregelbundet)*

7. Stratos äger ett hus och hyr ut ett extra rum. Varje månad får han en hyrescheck från sin hyresgäst.

- Svar: *Inkomstkällor: hyrescheck (fast)*

8. Giannis ärvde 1 000 euro när hans farbror gick bort.

- Svar: *Inkomstkällor: arv (oregelbundet)*

9. Jasons pappa betalar honom för att skotta uppfarten varje gång det snöar.

- Svar: *Inkomstkälla: pengar från att skotta uppfarten (oregelbunden)*

10. Fred sålde sina gamla videospel på en loppmarknad.

- Svar: *Inkomstkällor: försäljning av videospel (oregelbunden)*

AKTIVITET 2: KONSTEN ATT BUDGETERA

Inlärningsmål

- 1 Identifiera och prioritera några av dina personliga och finansiella mål
- 2 Identifiera de steg du kan ta och de resurser du behöver för att uppnå dina mål
- 3 Identifiera och granska dina nuvarande utgiftsbeteenden och mönster
- 4 Förstå vad det innebär att budgetera och identifiera skälen till att upprätthålla en budget
- 5 Skapa och upprätthålla en personlig budget som stöder dina personliga och finansiella mål

Duration

Level

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

»»» Arbetsblad

»»» Frågesport

Financial Literacy for Youth

Beskrivning - Aktivitetssteg

Vilka är dina mål?

- Fråga deltagarna om deras mål, baserat på deras situation. Gör en lista och dela upp dem i korta, medellånga och långsiktiga mål.
- Välj ett mål från varje grupp. Låt klassen göra en brainstorming om vilka steg de kan ta och vilka resurser som behövs för att uppnå dessa mål.
- Deltagarna arbetar individuellt med "Vilka är dina mål?" och "Att arbeta med dina mål".

Var kommer dina pengar ifrån?

- Deltagarna identifierar sina nuvarande eller potentiella (nytt jobb, karriärbyte) inkomstkällor.
- Diskutera känslorna av att vara ekonomiskt beroende respektive ekonomiskt oberoende.

Vart tar dina pengar vägen?

- Deltagarna antecknar allt de spenderar under en månadsperiod.
- Fråga deltagarna vilka mönster de kan se i sina utgiftsvanor.
- Diskutera ämnen som impulsköp och vilka faktorer som kan påverka köpbeslut.

Upprätta och upprätthålla en personlig budget

- Hjälp deltagarna att upprätta en personlig budget som stöder deras personliga och ekonomiska mål.
- Be deltagarna att försöka hålla sig till sin budget under en månad.
- Diskutera i slutet av månaden hur det var att hålla sig till en budget. Var budgeten realistisk? Var spenderade de för mycket och var spenderade de mindre? Vad skulle de ändra på i sin budget?

Mini frågesport: Utvärdering av deltagarnas förståelse

Frågor för debriefing

01

Varifrån kommer dina
penga ifrån?

02

Vart går pengarna

03

Registrera dina
utgifter och se över
budgeten

Arbetsblad (1)

Intäkter	Budget	Aktuell	Skillnad
Källa #1	€	€	€
Källa #2	€	€	€
Källa #3	€	€	€
Total månadsinkomst	€	€	€

Kostnad	Budget	Aktuell	Skillnad
Fasta regelbundna kostnader	€	€	€
Fasta oregelbundna kostnader	€	€	€
Transport	€	€	€
Övriga	€	€	€
Totala månadskostnader	€	€	€

Arbetsblad 2 (Analys av kostnader)

Aktivitet 2: Konsten att budgetera

Fasta regelbundna kostnader			
Hyra	€	€	€
Bilförsäkring	€	€	€
Bilbetalning	€	€	€
Kreditkort	€	€	€

Fasta oregelbundna kostnader			
Sparande	€	€	€
Mat	€	€	€
Verktyg	€	€	€

Transport			
Bussbiljett	€	€	€
Gas och olja	€	€	€
Parkering och vägavgifter	€	€	€
Reparationer	€	€	€

Övrigt			
Sjukvårdskostnader	€	€	€
Kläder	€	€	€
Entertainment	€	€	€
Hushållsartiklar	€	€	€
Personliga artiklar	€	€	€
Studieavgifter/skolkostnader	€	€	€
Övrigt	€	€	€

QUIZ

SANT - FALSKT

1. Budgetprocessen börjar med att övervaka de aktuella utgifterna ____ (F)
2. De flesta kortsiktiga mål baseras på aktiviteter under de kommande två eller tre åren ____ (F)
3. Ett vanligt långsiktigt mål för föräldrar till ett nyfött barn kan vara att spara till college ____ (T)
4. Hyra anses vara en fast kostnad ____ (T)
5. Flexibla utgifter är ungefär desamma varje månad ____ (F)

FLERVALSFRÅGA

6. Den sista fasen i budgetprocessen är att: ____ (C)
 - A. sätta upp personliga och finansiella mål
 - B. jämföra din budget med vad du faktiskt har spenderat
 - C. granska de ekonomiska framstegen
 - D. övervaka aktuella utgiftsmönster
7. Ett exempel på ett långsiktigt mål skulle kunna vara: ____ (B)
 - A. en årlig semester
 - B. spara till pensionen
 - C. köpa en begagnad bil
 - D. Slutföra college inom de närmaste sex månaderna
8. Ett tydligt skrivet finansiellt mål skulle vara: ____ (B, D)
 - A. "Att spara pengar till college under de kommande fem åren"
 - B. "Att betala av kreditkortsräkningar på 12 månader"
 - C. "Att investera i en internationell fond för pensionen"
 - D. "Att skapa en nödfond på 4 000 USD inom 18 månader"
9. Ett exempel på en fast kostnad är: ____ (B)
 - A. Kläder
 - B. Bilförsäkring
 - C. En elräkning
 - D. Kostnader för utbildning
10. Detta betraktas vanligen som en flexibel utgift: ____ (D)
 - A. Hyra
 - B. Betalning av bolån
 - C. Hemförsäkring
 - D. Underhållning

AKTIVITET 3: SKAPA DIN BUDGET

Inlärningsmål

- 1 Syftet med denna aktivitet är att unga människor ska fatta förenklade budgetbeslut för sitt vuxna liv. Ungdomarna röstar på en rad budgetalternativ för att tillsammans skapa en nollbaserad budget för hela klassen.

Tid

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- Bildspel (se bild 23 och 24)
- Kalkylblad - gör 1 elektronisk kopia

Beskrivning - Aktivitetssteg

Del I: Förbereda spelet

Sätt upp skyltar med beteckningarna A, B och C i tre hörn av klassrummet

Gör en kopia av kalkylbladet. Du kommer att använda detta för att spåra klassens budget när du går igenom aktiviteten.

Öppna bildspelet i en flik på din dator och din kopia av kalkylbladet i en annan flik.

Obs: Du kan också hålla budgeten manuellt på din krita/whiteboard eller ett stort affischpapper om du föredrar det.

Del II: Spela spelet

1. Projicera bildspelet

2. Förklara för deltagarna att de på varje beslutsbild ska välja om de personligen skulle välja alternativ A, B eller C om de skulle flytta till en lägenhet. Sedan ska de förflytta sig till motsvarande hörn i klassrummet

3. Varje deltagare får välja självständigt, men du kommer att registrera i klassens kalkylblad det alternativ som får flest röster (av de flesta deltagare som står i det hörnet)

Obs: Du kanske vill ge deltagarna möjlighet att prata med varandra i sina grupper, för att övertyga andra från klassen att ansluta sig till deras hörn, eller att förklara sitt resonemang

4. För varje beslutsbild, registrera kostnaden för det mest populära alternativet i din kopia av kalkylbladet. Detta fungerar som klassens låtsasbudget.

5. När rundorna fortskrider vill du ofta uppmärksamma deltagarna på raden "Återstående månadsbudget" i kalkylbladet, så att de vet hur de ska fatta kommande beslut utan att överskrida budgeten

6. När du kommer till bild 18, "det roliga", kan du bestämma hur mycket tid som ska ägnas åt detta. Några alternativ är följande:

a. Deltagarna röstar på de 3 bästa sakerna de kommer att spendera pengar på från listan

b. Deltagarna röstar på varje utgift genom att ge tummen upp/ner

c. Deltagarna röstar om varje utgift genom att flytta sig till ett hörn (A för JA, B för NEJ)

Frågor för debriefing

01

Om alla dina personliga beslut skulle föras in i kalkylbladet, hur skulle din totala budget förändras?

02

Skulle din budget överleva om du hade en stor livsförändring eller en stor utgift?

Bildspel

Tänk dig din framtid...

Tänk dig själv som en självständig vuxen, efter college, i början av din första karriär...

Var bor du?

Hur ser du på din livsstil?

Hur tillbringar du din fritid?

Startinkomst

(Hypotes) Lön för en högskoleutbildad 2023: BRUTTOLÖN 55 260 € per år (4 605 € per månad)

Avdrag från lönecheck

Your Pay Check Results		Calculation based on	
Monthly Gross Pay:	€4605	Tax Year	2022
Federal Withholding:	€490.27	Gross Pay	€55,260
FICA	€285.51	Pay Frequency	Monthly
Medicare	€66.77	Federal Filing Status	Single
Virginia	€217.31	# of Federal Allowances	1
		Additional Federal W/H	0
		State	Virginia
NET PAY	€3,545.14	Filing Status	Single
MONTHLY NET PAY: €3,545		Allowances	1
		Add. Allowances	0
		Additional State W/H	0

Bildspel

Fasta betalningar

Deltagare LÅNESKULD Genomsnittlig skuld: 393 €

SJUKFÖRSÄKRING Genomsnittlig bronsförsäkringspremie: 448

Sparande och pensionering

Hur mycket sparar jag varje månad?

A: 5% (177 €)

B: 10% (355 €)

C: 15% (532 €)

Hyra

Hur mycket betalar jag för hälften av en tvåa?

A: 552 €

B: 770 €

C: 895 €

Hyresgästförsäkring

Ska jag välja att teckna en bostadsrättsförsäkring? (JA/NEJ)

Kostnad 15 €.

Verktyg

El och gas: 90

Vatten och avlopp: 35 €

Sopor och återvinning: 7 €

Streaming

Hur mycket underhållning vill jag ha?

A: Netflix 13€

B: Disney 14€

C: YoutubeTV 65

Höghastighets-Internet

Hur snabbt behöver jag surfa?

A: 30 €

B: 36 €

Transport

Hur kommer jag att pendla och ta mig runt i stan?

A: Kollektivtrafik 67

B: Begagnad bil 465 €.

C: Ny bil 609

Ägande av bilar

A: Försäkring: 157

B: Underhåll: 66

C: Gas: 90

Totalt: 313 €.

Mat

Hur mycket kommer jag att spendera på mat?

A: Låg kostnad 252 €.

B: Måttlig kostnad 312 €.

C: Liberal kostnad 390 €.

Slide deck

Abonnemang för mobiltelefoni

Hur mycket mobildata behöver jag?

A: Värdeplan 50

B: Obegränsat 75

C: Obegränsad Elite 85

Grundläggande nödvändigheter

A: Dusch-/badrumsprodukter 17 €.

B: Tandhygien 10

C: Tvätt 10

D: Kök/rengöring 25

Totalt: 62

Kläder/Skor

Hur mycket kommer jag att spendera på kläder och skor?

A: Sparsamhet 60 €.

B: Snabba modekläder 120 €.

C: Designerkläder 180 €.

Hur är det med de roliga sakerna?

Apple Music, Spotify Premium 5 €, 10 €

Frisörbesök 17 € /40 € / 75 €

Medlemskap i gym 58 €,

Manikyr 25 €, Pedikyr 40

Att gå ut 240

Hobbyer?

Semestrar 170

Elektronik 35

Donationer ?

Gåvor 25

Husdjur 58

AKTIVITET 4: INFLATION ÖVER TIDEN

Inlärningsmål

- 1 Syftet med denna aktivitet är att unga människor ska utforska hur inflation påverkar köpkraften över tid.

Tid

2 timme

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

»»» Tryckt material (3 axlar)

»»» Kalkylator

Beskrivning - Aktivitetssteg

Del I: Förbered spelet

Förhandsgranska bildspelet eller bildspelet med svar och gör eventuella justeringar som du vill göra för din klass. Du kan lägga till eller ta bort bilder genom att klicka på "Arkiv" och sedan "Gör en kopia".

Förbered din plats. För varje fråga kommer deltagarna att förflytta sig och välja en plats längs en axel. Du behöver utrymme för att deltagarna ska kunna röra sig och ett sätt för dem att veta var de befinner sig längs axeln. Här är några alternativ:

- Projicera bildspelet eller bildspelet med svar, som innehåller en x-axel. Detta fungerar bäst för små grupper eller små utrymmen.
- Rita en linje för en x-axel över whiteboarden med 5 kryssmarkeringar. Skriv start- och slutvärdena för x-axeln för varje omgång.
- Skriv ut en kopia av axelmarkeringskortet. För varje runda, tejpa numren i ordning längs en vägg eller ett golv för att bilda en x-axel.

Del II: Spela spelet

Projicera bilderna så att alla deltagare kan se dem och se till att det finns tillräckligt med utrymme för dem att röra sig runt i klassrummet. Om du använder bildspelet med svar, sätt bildspelet i PRESENT-läge, så att animationerna fungerar och deltagarna inte kan se vilket innehåll som kommer närmast.

Beskrivning - Aktivitetssteg

Förklara anvisningarna för aktiviteten, som finns på bild 2 i bildspelet. Deltagarna kommer att göra gissningar om priser över tid. Efter att du har visat varje fråga kommer deltagarna att flytta till motsvarande område i klassrummet. Det kommer att finnas tre omgångar med lite olika typer av frågor:

Runda 1: Gissa året

Runda 2: Gissa priset

Runda 3: Gissa effekten på köpkraften

Spela varje runda. Läs varje fråga och ge deltagarna 30 sekunder att tyst bestämma sig för sitt svar. När du säger GO förflyttar de sig till det området i klassrummet. När de har flyttat sig kan du underlätta så lite eller så mycket samtal som du vill.

Denna aktivitet är avsedd för unga människor att utforska hur priser och köpkraft förändras över tiden; De kanske inte kan bestämma det exakta svaret och det är okej!

Frågor för genomgång

01

Vad är inflation med dina egna ord?

02

Med tanke på inflationens inverkan, varför är det viktigt att investera?

03

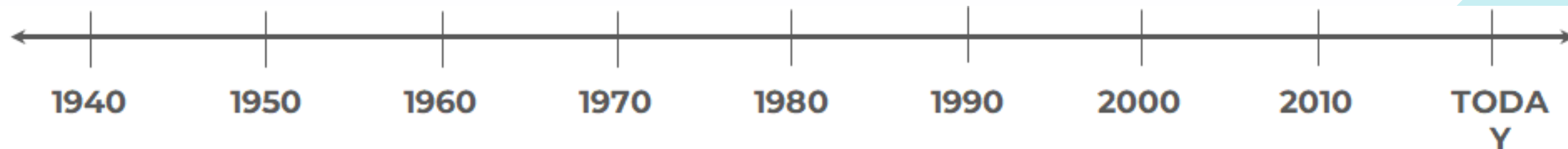
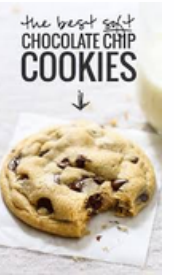
Vem tror du kommer att påverkas mest av inflationen? Och varför?

Round 1

1. Föreställ dig en tidslinje tvärs över rummet, där ena änden representerar 1950 och den andra änden representerar nutid.
2. Din lärare kommer att berätta priset för varje artikel. Gissa tyst i ditt huvud vilket år varan kostade det specifika priset.
3. När din lärare säger GO, förflytta dig till det "året" i klassrummet

Frågor:

1. När kostade en hamburgare från McDonald's 0,15 €?
2. När kostade en biobiljett 4,35 €? (En genomsnittlig biobiljett kostade 9,16 € år 2021.)
3. När kostade en stor påse potatischips 2,50 €? (Den kostade 5,27 € 2021)
4. När kostade ett genomsnittligt par skor 30 €? (Den genomsnittliga kostnaden för skor var 141 € i amerikanska städer 2021)
5. När kostade ett paket chokladkakor 2,00 €? (Det kostade 3,81 € år 2021)
6. När kostade den genomsnittliga nya bilen 3 450 €? (Den genomsnittliga nya bilen kostade 45 031 € i september 2021)
7. När kostade den genomsnittliga hyran 592 €? (Den genomsnittliga kostnaden för månadshyra var 1 164 € i oktober 2021)

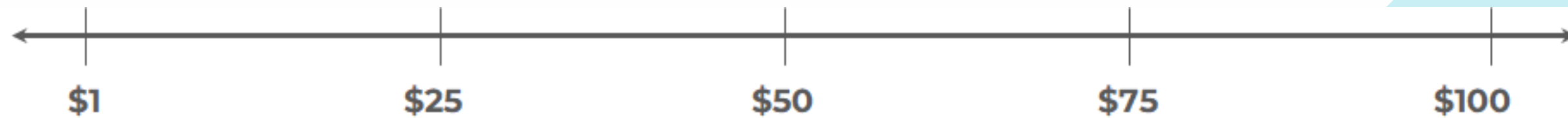

Round 2

1. IFöreställ dig en axel som löper genom ditt klassrum, där ena änden motsvarar 1 euro och den andra 100 euro.
2. Din lärare kommer att berätta priset på föremålet och ett antal år. Gissa tyst i ditt huvud hur mycket föremålet kommer att kosta om inflationen i genomsnitt är 2 % per år.
3. När din lärare säger GO, flytta dig till det "priset" i klassrummet

Frågor:

8. Hur mycket kommer en Nalgene vattenflaska att kosta om 15 år? (Antag att den kostar 12 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
9. Hur mycket kommer ett paket med 3 vanliga t-shirts att kosta om 30 år? (Antag att den kostar 14 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
10. Hur mycket kommer en kopp kaffe att kosta om 20 år? (Antag att det kostar 2,70 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
11. Hur mycket kommer ett par nya sneakers att kosta om 10 år? (Antag att det kostar 60 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
12. Hur mycket kommer en ryggsäck att kosta om 25 år? (Antag att den kostar 40 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
13. Hur mycket kommer en stor pizza att kosta om 30 år? (Antag att den kostar 9,99 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
14. Hur mycket kommer ett paket gelpennor att kosta om 20 år? (Antag att det kostar 14,79 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)
15. Hur mycket kommer ett par jeans att kosta om 20 år? (Antag att det kostar 39,95 € idag och att inflationen i genomsnitt är 2 % per år)

Round 3

Din lärare kommer att beskriva ett scenario.

Bestäm om du tror att din köpkraft skulle öka, minska eller vara oförändrad i detta scenario.

När din lärare säger GO, flytta till motsvarande plats i klassrummet.

När du har flyttat dig kommer din lärare att ge dig en chans att förklara ditt resonemang och rekrytera fler klasskamrater till din hörna.

Frågor:

16. Vad hände med din köpkraft?

Scenario: Du har 250 € på ett sparkonto utan ränta och 200 € på ett sparkonto som ger 0,50 % ränta per år. Under de kommande fem åren är inflationstakten: 2%, 1.8%, 1.8%, 2.1%, 2.3%

17. Vad hände med din köpkraft?

Scenario: Du har 100 € på ett sparkonto som ger 1 % årlig ränta och 300 € på en 5-årig CD som ger 2 % ränta. Inflationen är i genomsnitt 2,5 % under de kommande 5 åren.

18. Vad hände med din köpkraft?

Scenario: Du investerar 300 € på aktiemarknaden. Under de kommande 5 åren är din årliga avkastning: 7.5%, 8.5%, 9.5%, 6%, 2%. Inflationen är i genomsnitt 3 % under de kommande 5 åren.

19. Vad hände med din köpkraft?

Scenario: Du har 500 euro i räntefritt sparande och 500 euro investerade i en obligation med en kupongränta (ränta) på 4 % per år. Under de kommande 5 åren är den årliga inflationstakten: 2.1%, 1.9%, 1.7%, 2%, 2.3%

20. Vad hände med din köpkraft?

Scenario: Du investerar 1 000 euro på aktiemarknaden. Under de kommande 3 åren är din årliga avkastning: 8.5%, 4%, -6.5%. Inflationen är i genomsnitt 2.6 % under de kommande 3 åren.

**Purchasing Power
Decreased**

**Purchasing Power
Stayed the Same**

**Purchasing Power
Increased**

AKTIVITET 5: SPELET OM BÖNORNA

Inlärningsmål

- 1 Öva grunderna i budgetering med hjälp av The Bean Game
- 2 Förstå vilken inverkan en begränsad budget kan ha på deras konsumtionsvanor
- 3 Reflektera över sina personliga budgetval

Tid

2 timme

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

»»» Arbetsblad (bönkarta)

»»» Arbetsscenarier

Beskrivning - Aktivitetssteg

Definiera målet: Det första steget är att definiera målet med aktiviteten. I det här fallet är målet att hjälpa ungdomar att upptäcka vad som är viktigast för dem att spendera pengar på och hur deras personliga erfarenheter och värderingar påverkar deras beslut om hur de ska hantera sina pengar.

Förbered materialet: Skriv ut kopior av arbetsbladet och dela ut dem till deltagarna.

Starta aktiviteten: Detta spel kan spelas individuellt eller i små grupper med max. 5 personer. Ge varje deltagare eller liten grupp 20 bönor.

Obs: Om bönor, jordnötter eller små godisbitar inte finns tillgängliga kan deltagarna också skugga den tomma bönikonen på arbetsbladet med en färgpenna eller tuschpenna.

Del II: Spela spel

Runda 1: Förklara för deltagarna att de 20 böorna representerar deras "inkomst". Varje post på deras arbetsblad har ett bestämt antal bönor som anger hur många bönor som behövs för att "betala" för den posten. Instruera varje deltagare eller liten grupp att gå igenom varje kategori (Bostad, Mat, etc.) och välja vilka alternativ de vill "spenderar" sina bönor på. Låt dem fysiskt placera böorna på pappret för de alternativ de väljer. När de är klara med att välja objekt i de obligatoriska kategorierna fortsätter de att välja alternativ i de andra kategorierna tills de har använt sin inkomst på 20 bönor. Be deltagarna att svara på diskussionsfrågorna för första rundan på sitt arbetsblad.

Runda 2: Förklara för deltagarna att deras inkomst har minskats till 13 bönor för omgång 2. Instruera dem att ta bort 7 bönor från deras befintliga bönallokering. Be dem att svara på diskussionsfrågorna för omgång två på arbetsbladet.

När deltagarna delar med sig av sina viktigaste lärdomar, belys att böntilldelningen varierar för varje deltagare, eftersom dessa beslut är en återspeglning av deras personliga värderingar och attityder kring pengar.

Beskrivning - Aktivitetssteg

Runda 3: Have participants complete the questions from Round 3: Reflection on the Worksheet, either in writing or as a class discussion.

Avsluta: Avsluta slutligen aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig relevanta videor och ytterligare aktiviteter för att uppmuntra dem att fortsätta lära sig och öva sina färdigheter.

Frågor för debriefing

01

Blev du förvånad över kostnaden för någon av kategorierna och alternativen? Vilka och varför?

02

Förklara resonemanget bakom hur du spenderade din inkomst på 20 bönor.

03

Vilka 3 viktigaste lärdomar fick du från denna aktivitet för att hjälpa dig att skapa starka, realistiska budgetar för dig själv i framtiden?

03

Animering/ grafik/ visuella bilder/ videor

Alternativ till användning av The Bean Game (virtuell mall)

Wheel beslutar (<https://wheeldecide.com/>) att använda tilläggsmaterial eller tillägg till Bean Game-scenarierna

The Bean Map

Housing	
Living with family, sharing cost of utilities	DD
Share an apartment or house with roommates	DDDD
Rent your own place	DDDDD

Food	
Cook at home; dinner out once a week	DD
Frequent fast food lunches and weekly dinner out	DDDD
All meals away from home	DDDDD

Transportation	
Walk or bike	No cost
Ride bus or join carpool	D
Buy fuel for family car	DD
Buy a used car and gas	DDDD
Buy new car and gas	DDDDD

Insurance		
Auto	No coverage (ONLY if select no car below)	No cost
	Liability coverage only	DD
	Comprehensive coverage	DDDD
Health and Disability	No coverage	No cost
	Basic health coverage	DD
Property	No coverage	No cost
	Renters insurance	D

Clothing		
Clothing	Wear present wardrobe	No cost
	Shop at discount or thrift stores	D
	Shop for new clothes	DD
	Shop for designer clothes	DDDD
Laundry	Do laundry at parents' house	No cost
	Use laundromat; some dry cleaning	D
	Rent or purchase washer and dryer	DD

Recreation	
Hiking, hanging out with friends, scrolling your phone	No cost
Streaming service for music, TV, movies	D
Movie theaters, gym membership, clubs or hobby groups	DD
Concerts, sporting events	DD
Big vacations	DDDD

The Bean Map

Furnishings	
Second-hand from relatives or friends	No cost
Buy at a garage sale, thrift shop, or used online	☺
Rent furniture or live in furnished apartment	☺☺
Buy new furniture	☺☺

Personal Care	
Basic products: soap, shampoo, toothpaste, make-up, etc.	☺
Occasional professional haircuts, basic personal care products	☺☺
Regular hairstyling, nails, name brand personal care products	☺☺☺

Communication	
No phone	No cost
Phone with limited data	☺
Phone with unlimited data	☺☺
Wifi at your home	☺

Gifts	
Make your own	☺
Purchase cards or small gifts occasionally	☺☺
Purchase frequent gifts for family and friends	☺☺☺
Contributions to charities and/or religious groups	☺

Savings	
Keep cash in a piggy bank at home	No cost
5% of income	☺
10% of income	☺☺
Invest for retirement	☺☺

Bönan Scenarios

Scenario 1

Någon i familjen har just brutit benet. Om du har sjukförsäkring behöver du inte göra någonting. Om du inte har någon sjukförsäkring, ta av dig 3 bönor.

Scenario 2

Din förälder eller vårdnadshavare har just fått en löneförhöjning på 2 bönor! Bestäm var pengarna ska spenderas.

Scenario 3

Inflationen har slagit mot livsmedelspriserna! Alla livsmedelskategorier är nu 1 böna dyrare. Justera din budget för att ta hänsyn till de högre priserna.

Scenario 4

Din arbetsgivare har beslutat att matcha en del av dina pensionsinvesteringar. Lägg till 2 bönor i din budget om du väljer att investera för pensionen.

Scenario 5

A Grannens hund åt upp dina soffkuddar (synd att han inte hade aptit på dina läxor)! Om du inte bor på egen hand OCH betalar hyresgästförsäkring, ta av 1 böna för reparationer.

AKTIVITET 6: QUIZ

Inlärningsmål

- 1 Sessionen kommer att belysa vad som lärdes ut under teorin och under de andra aktiviteterna
- 2 I den sista frågesporten kommer deltagarna att använda sina kunskaper för att utmana varandra på ett vänskapligt sätt och vinna.

Tid

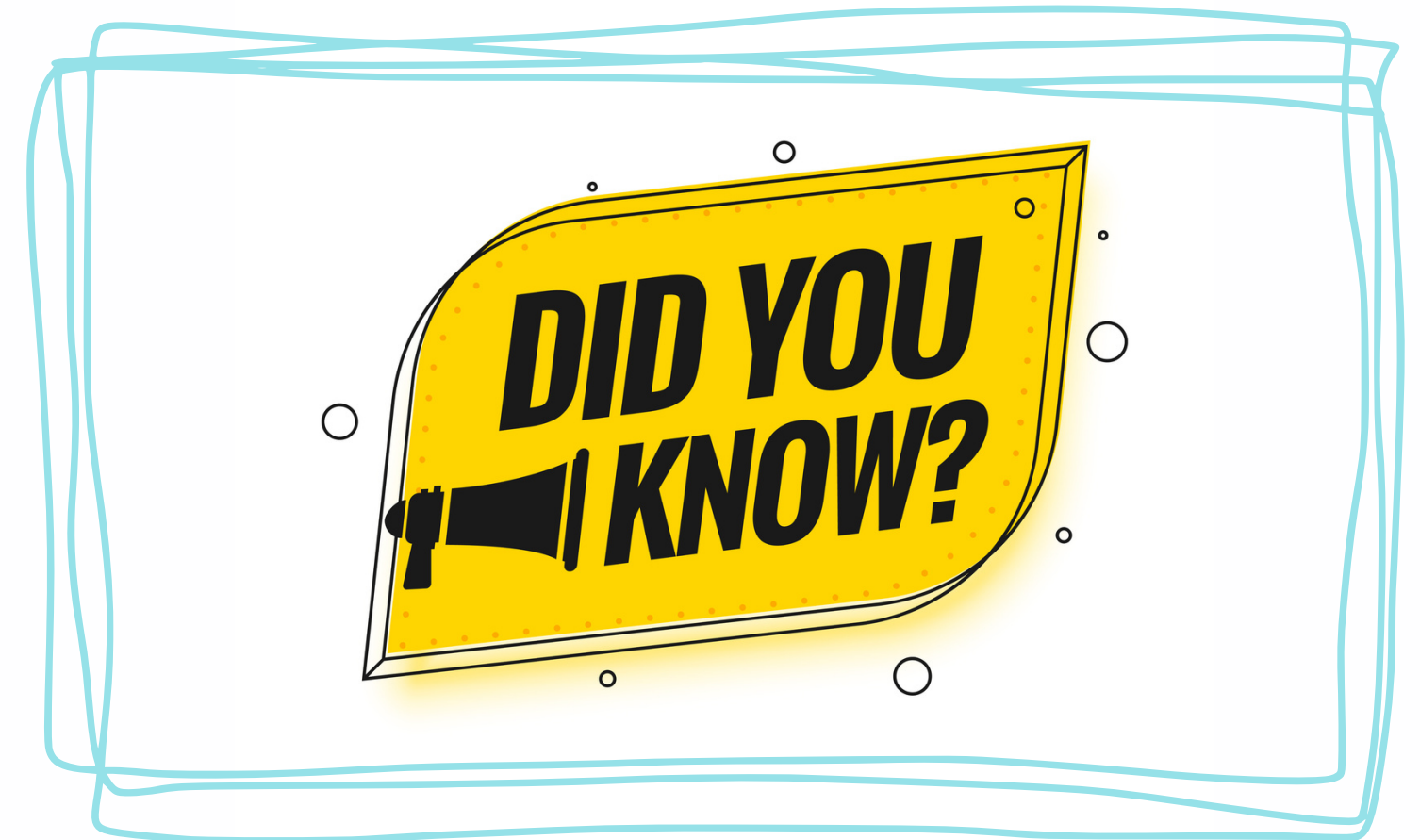
1 timmer

Nivå

- Nybörjare
- Medelsvår
- Avancerad

Material/Resurser

- »»» Avslutande quiz om kunskaper från tidigare aktiviteter.
- »»» utskrivet Quiz

Beskrivning - Aktivitetssteg

Ge poäng till varje fråga i frågesporten beroende på svårighetsgrad och dela in dem i tre kategorier (lätt, medel, svår).

Dela in deltagarna i lag och ge varje lag en fråga. Ställ in timern på en halvtimme.

Börja spelet. Lagen ska diskutera och välja ett svar på varje fråga. Om de svarar rätt får de frågans poängvärde.

I slutet av spelet lägger du ihop poängen och förklarar det vinnande laget.

Avsluta aktiviteten med en diskussion om de finansiella begrepp som täcks och hur man tillämpar dem i verkliga livet. Uppmuntra deltagarna att dela med sig av sina insikter och ställa frågor.

Rundabordssamtal: Avsluta aktiviteten med en rundabordsdiskussion där deltagarna kan motivera sitt ursprungliga val och de ändringar de gjort. Detta kommer att hjälpa dem att reflektera över sina beslut och dela den kunskap de har förvärvat med andra. Uppmuntra deltagarna att ställa frågor och delta i en konstruktiv diskussion.

Avsluta: Avsluta slutligen aktiviteten genom att sammanfatta de viktigaste lärdomarna och ge deltagarna ytterligare resurser för att lära sig mer om lån och skuldriskhantering. Uppmuntra deltagarna att fortsätta lära sig och öva på sina färdigheter.

QUIZ (1)

1. Vad är en budget?

- A) En lista över dina månatliga räkningar
- B) En plan för att hantera dina utgifter och inkomster ✓
- C) Ett sätt att spåra dina dagliga utgifter

2. Vad är 50/30/20-regeln?

- A) En regel för att skapa en balanserad kost
- B) En regel för att dela upp din inkomst i utgiftskategorier ✓
- C) En regel för att spara pengar för nödsituationer

3. Vad är fasta utgifter?

- A) Utgifter som är desamma varje månad, t.ex. hyra eller bilbetalningar ✓
- B) Utgifter som varierar från månad till månad, t.ex. matinköp eller underhållning
- C) Utgifter som är valfria, t.ex. att äta ute eller shoppa

4. Vad är en nödfond?

- A) En fond för underhållning och fritidsaktiviteter
- B) En fond för dagliga utgifter, som matvaror och bensin
- C) En fond som avsätts för oväntade utgifter, som bilreparationer eller läkarräkningar ✓

5. Vad är skillnaden mellan en önskan och ett behov?

- A) Ett behov är något som är nödvändigt för att överleva, medan en önskan är något som är önskvärt men inte nödvändigt ✓
- B) En önskan är något viktigt för överlevnad, medan ett behov är något önskvärt men inte nödvändigt
- C) Ett behov och en önskan är samma sak

QUIZ (2)

6. Vilket är ett vanligt misstag som människor gör när de skapar en budget?

- A) Spara för mycket pengar
- B) Att spendera för mycket på fasta utgifter
- C) Att inte hålla koll på sina utgifter ✓

7. Vad är ett bra sätt att minska sina utgifter?

- A) Ta fler semesterar
- B) Lägga mer pengar på underhållning
- C) Laga mat hemma istället för att äta ute ✓

8. Vilket är det bästa sättet att hålla koll på dina utgifter?

- A) Använd en app eller programvara för budgetering ✓
- B) Skriv ner dem på ett papper
- C) Håll dem i huvudet

9. Vad är en bra strategi för att betala av skulder?

- A) Betala av skulder med låg ränta först
- B) Betala av skulder med hög ränta först ✓
- C) Ignorera dina skulder och hoppas att de försvinner

10. Varför är det viktigt att ha en budget?

- A) Det gör att du känner dig mer stressad över pengar
- B) Det hjälper dig att hålla koll på dina utgifter och uppnå dina finansiella mål ✓
- C) Det spelar ingen roll, så länge du har ett jobb

FLY: Finansiell kompetens för ungdomar
2021-1-IT03-KA220-YOU-0000286944

OM DU VILL VETA MER OM PROJEKTET FLY:

Följ FLY-projektet på Facebook på: www.facebook.com/fly.financial.literacy

Följ FLY-projektet på Instagram på: www.instagram.com/fly_financial_literacy

www.financialliteracyfly.eu

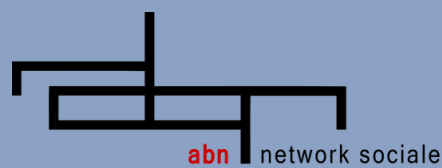

FLY: Finansiell kompetens för ungdomar
2021-1-IT03-KA220-YOU-000028694

PLAYBOOK OM FLY

Europeiska kommissionens stöd till produktionen av denna publikation innebär inte ett godkännande av innehållet, som endast återspeglar författarnas åsikter, och kommissionen kan inte hållas ansvarig för någon användning som kan komma att göras av informationen i den.

MONOMYTHS
– Joyful learning experiences –

